

РОЗДІЛ І
ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ
ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

УДК 378.147.88

Т. П. Бабенко,
аспірант,
Криворізький державний педагогічний університет

ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ПРОЦЕСІ ОРГАНІЗАЦІЇ
ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО
КОЛЕДЖУ

У роботі з'ясовано поняття «діяльність», «проект», «проектна діяльність студентів медичного коледжу», визначено етапи проектування у зв'язку з дослідницькою роботою.

***Ключові слова.** Дослідження, проект, проектування, проектна діяльність, дослідницька діяльність, студент медичного коледжу, проектування у медсестринстві.*

В работе рассмотрены понятия «деятельность», «проект» «проектная деятельность студентов медицинского колледжа», определены этапы проектирования в связи с исследовательской работой.

***Ключевые слова:** Исследование, проект, проектирование, проектная деятельность, исследовательская деятельность, студент медицинского колледжа, проектирование в медсестринстве.*

The notions as «work», «project», «the project work of the students from the medical college», and the projects luels of the research work are considered in this work.

***Key words:** Research, project, the project work, the student of the medical college, the project work in the hospital nurses work.*

У сучасних умовах, коли перспектива європейської інтеграції залишається пріоритетною для нашої країни, розвиток медичної галузі першочерговими завданнями виокремлює створення умов формування конкурентоспроможних фахівців, здатних до професійної мобільності й адаптивності, які володіють можливостями знаходити у мінливих умовах правильні рішення, використовуючи різноманітні інформаційні ресурси, прагнуть до постійного підвищення кваліфікації. При цьому

однією з основних вимог освіти у медичних коледжах є збільшення складності й обсягу самостійної роботи студентів, їх залучення до дослідницької діяльності, активної колективної роботи, яка потребує інтеграції знань суміжних навчальних дисциплін. Таке становище робить необхідним забезпечення використання методів навчання, які б значно покращили процес формування у студентів загальноосвітніх умінь та навичок, удосконалили самостійне оволодіння знаннями. Ми вважаємо, що формування зазначених позицій можливе за умови залучення кожного студента до проектної діяльності, що забезпечує становлення активності пізнання, адекватне використання отриманої інформації на практиці, дозволяє підготувати кваліфікованого спеціаліста європейської формації.

Проте зазначимо, що сучасна система навчання майбутніх медичних працівників поміжньої ланки характеризується слабким спрямуванням освітнього процесу на розвиток проектної діяльності та впровадження досліджень у галузі медсестринства. Відтак більшість випускників недостатньо мірою підготовлені до практичної роботи в лікувально-профілактичних та реабілітаційних закладах, особливо під час виникнення нестандартних умов. Отже, такі спеціалісти не є конкурентоспроможними через несформованість необхідних професійних якостей.

Мета статті. З'ясувати основні поняття «діяльність», «проект», «проектна діяльність студентів медичного коледжу» та визначити етапи проектування у зв'язку з дослідницькою роботою.

Процес розв'язання цієї проблеми вимагає теоретичного аналізу психолого-педагогічних аспектів проектної діяльності, нового осмислення понять, покладених в її основу.

Так, у соціолого-педагогічному словнику за редакцією В. Радула, діяльність розглядають як спосіб буття людини у світі, здатність її вносити зміни. При цьому основними компонентами діяльності є суб'єкт із його проблемами; мета, відповідно до якої перетворюється предмет в об'єкт, на який спрямовано діяльність; засіб реалізації мети; результат діяльності [6, с. 65].

У психологічній практиці діяльність визначається як взаємодія людини і світу, у якому людина свідомо та цілеспрямовано змінює світ [3, с. 36].

Науковці (Т. Деменнікова, М. Голубенко, О. Савенков, В. Радул, Н. Браташ) поняття «проект» витлумачують по-різному:

- 1) як сукупність документів, необхідних для створення певного об'єкта;
- 2) попередній текст будь-якого документа;
- 3) задум або план.

Водночас проектування розглядається як одна з форм випереджувального відображення дійсності, процес створення прообразу передбачуваного об'єкта чи явища. Це конкретна форма вияву прогностичної функції управління, коли створюється можливий образ майбутньої матеріальної чи ідеальної реальності [6, с. 199].

У навчанні виокремлюють проектну діяльність як форму самостійної роботи студентів, спрямовану на отримання запланованого результату, певної моделі, особистісного досвіду, задоволення власних мотивів у процесі здобування нових знань за умови безпоміжного взаємозв'язку з дослідницькими вміннями та навичками.

Необхідно зазначити, що поняття «проектна» та «дослідницька діяльність» не є тотожними. Відмінність між ними полягає, на думку О. Савенкова, в тому, що проектування зорієнтоване на розв'язання практичного завдання, проте як дослідження - є творчість, процес пошуку невідомого, нових знань [5].

Що ж до дослідження, то його визначають як вид систематичної пізнавальної діяльності, спрямований на набуття нових знань, інформації та ін., на вивчення визначених проблем на основі соціальних стандартизованих методів (експеримент, спостереження) [6, с. 66]. Тож дослідницьку діяльність студентів-медиків можна розглядати як комплекс дій, скерований на отримання нових знань професійного спрямування.

На основі аналізу літературних джерел можна стверджувати, що, незважаючи на суперечності у тлумаченні понять, указані види діяльності взаємопов'язані з необхідністю вибору теми майбутньої роботи, висуванням гіпотези, визначенням плану дій, роботою з інформаційними джерелами, оформленням результатів, отже, і доповнюють одна одну.

Ми вважаємо, що активне впровадження проектної діяльності студентів є оптимальною умовою для формування дослідницьких умінь та навичок у медичному коледжі. Особливості застосування такої форми навчання, поряд з безумовно важливими теоретичними пізнаннями, розглядалися в роботах багатьох дослідників.

Так, на думку Н. Браташ, проектування визначається як особливий вид інтелектуальної діяльності, шлях задуму або спосіб планування, що пов'язує ідею з її втіленням. Результатом є формування інтелектуального і пошукового досвіду, що забезпечує активну, творчу позицію людини в розв'язанні будь-яких життєвих проблем [4, с. 33].

У процесі реалізації проектної діяльності з-поміж студентів медичного коледжу доцільно виокремити певні етапи:

- 1) мотиваційний;

- 2) практичний;
- 3) презентаційно-рефлексивний.

На першому етапі особливого значення набуває необхідність усвідомлення студентами значущості майбутньої самостійної роботи, яка у процесі виконання виходить за межі теоретичного матеріалу однієї дисципліни, вимагає міждисциплінарної інтеграції. Як зазначає Т. Деменнікова, проектну діяльність студентів слід починати з формування мотивів-стимулів і активності особистості: пізнавальний інтерес до професійних знань, потребу в самоосвіті та самоствердженні, здатність до емоційно-творчого піднесення, прагнення до творчого досягнення [2, с. 23]. Найбільш впливає на ефективність навчальної діяльності потреба в досягненні мети, яка змушує студентів концентруватися на отриманні якісних знань і водночас підвищує їхню соціальну активність. Згідно з позицією Л. С. Виготського найбільш продуктивними умовами створення мотивації є:

- 1) повідомлення студентам інваріантних знань;
- 2) глибоке і докладне вивчення конкретного предмета;
- 3) застосування набутих теоретичних знань у практичній діяльності [1, с. 121 - 122].

На цьому етапі виконуються певні педагогічні завдання: створення умов для позитивного сприйняття студентами феномену проектування та можливості власної участі у проектній діяльності.

Другий етап полягає у формуванні навчальних груп, виборі та формулюванні теми проекту, постановкою проблеми та визначенні шляхів її розв'язання, доборі та критичному аналізі необхідної інформації, проведенні дослідження й оформленні результатів. Необхідно починати роботу над проектами зі студентами першого року навчання, у безпоміжному взаємозв'язку з традиційними методами. Тобто надати змогу працювати над самостійно обраними темами, що віддзеркалює значущість особистісних проблем життєдіяльності, здібності та рівень попередньої підготовки. У процесі проектування, окрім роботи з різними інформаційними ресурсами, майбутні медичні працівники проводять дослідження в умовах навчальних, лікувально-профілактичних та реабілітаційних закладів, безпоміжно спілкуються з пацієнтами, що дозволяє набути таких важливих професійних якостей: уміння коректно ставити запитання, збирати анамнез життя та захворювання, виявляти актуальні та потенційні проблеми пацієнтів і знаходити раціональні способи їх розв'язання, структурувати зібрані суб'єктивні й об'єктивні дані та результати лабораторних досліджень, висувати гіпотези щодо попереднього медсестринського діагнозу, визначати пріоритетність дій

медсестринського персоналу, класифікувати, спостерігати, спілкуватися з хворими та їх родичами, аргументовано пояснювати та приймати рішення, бути переконливими, розподіляти обов'язки, аналізувати події та стан пацієнтів, робити висновки та корегувати медсестринські призначення.

На третьому етапі відбувається захист проектів в обраній виконавцями формі, підведення підсумків та аналіз особистого внеску кожного члена групи. Свої роботи студенти презентують до захисту у вигляді доповідей, плакатів, листівок, відеофільмів, дегустаційних та мультимедійних презентацій, театралізованих вистав, казок. Результати колективно обговорюються та оцінюються за такими критеріями: актуальність проекту, якість аналізу літературних джерел, оформлення роботи відповідно до загальноприйнятих норм, оригінальність захисту роботи, уміння аргументовано доводити власні позиції, вести дискусію. Одночасно відбувається обмін дослідницьким досвідом. Кращі роботи студентів були представлені на конференції коледжу та використані у програмах волонтерських акцій «Крапля крові - крапля життя», «Від серця до серця».

У процесі роботи над проектом докорінно змінюється і роль викладача. Він стає координатором, консультантом, науковим керівником, а процес навчання перетворюється на співробітництво, де викладач і студент стають рівноправними партнерами, що сприяє становленню умов формування дослідницьких умінь та навичок у майбутніх медичних працівників. Та все ж таки запровадження проектної діяльності іноді натрапляє на несприйняття викладачами. Освітняни, особливо ті, які ефективно використовують традиційні технології протягом багатьох років, не мають бажання працювати за новими, частіше апелюючи до дефіциту часу в навчальній програмі, або задоволення рівнем якісного показника засвоєння предметів медичного спрямування.

Отже, можна визначити, що студенти, усвідомлюючи суспільну значущість обраної майбутньої професії, прагнуть отримати якісні знання, яких не вистачає для подальшого розвитку, вчать послуговуватися новими отриманими вміннями, переводити їх у навички, набувають організаційного та комунікативного досвіду, який є конче необхідними для спеціалістів у медичній галузі. У результаті проектної діяльності, студенти набувають змоги самостійно переносити отримані теоретичні знання у практичну діяльність та в нові нестандартні ситуації, бачити нові проблеми, комбінувати відомі способи діяльності. Важливим завданням освіти майбутніх медичних працівників, постає формування здатності студентів свідомо відбирати оптимальні засоби здобування нових знань із багатьох альтернативних

підходів, поєднувати у певну систему та реалізовувати у власній професійній діяльності, прагнути до безперервного вдосконалення своїх знань та умінь, вчасно реагувати на постійні зміни у інформаційному та технологічному просторі.

Література

- 1 Выготский Л. С. Педагогическая психология / Лев Семенович Выготский; под ред. В. В. Давыдова. - М. : Педагогика, 1991. - 480 с.
- 2 Деменнікова Т. Формування психолого-педагогічної готовності студентів до проектної діяльності в професійному становленні майбутнього вчителя навчальних класів / Т. Деменнікова // Освіта. Технікуми. Коледжі. - 2010. - №3, 4. - С. 23 - 26.
- 3 Краткий психологический словарь / сост. Л. Карпенко; под общ. ред. А. В. Петровского, М. М. Ярошевского. - М. : Политиздат, 1985. - 431 с.
- 4 МАН: підготовка науково-дослідницьких проектів / упор. М. Голубенко. - К. : Ред. загальнопед. газ., 2005. - 128 с.
- 5 Савенков А. И. Исследовательское обучение и проектирование в современном образовании [Электронный ресурс] / Александр Ильич Савенков. - Режим доступа: <http://www.researcher.ru/metodics/teor>
- 6 Соціолого-педагогічний словник / за ред. В. В. Радула. - К. : «ЕксОб», 2004. - 304 с.

УДК 378.147:37.013.42:37.035.91

К. В. Бабко,
аспірант,

*Інститут соціальної роботи та управління
НПУ імені М. П. Драгоманова*

ЛІДЕРСЬКІ ЯКОСТІ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЯК УМОВА УСПІШНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Автор статті робить спробу визначити особливості формування лідерських якостей майбутніх соціальних педагогів, а також роль цих якостей у майбутній професійній діяльності.

Ключові слова: лідерство, лідерські якості, соціальний педагог.

Автор статьи делает попытку определить особенности формирования лидерских качеств будущих социальных педагогов, а также роль этих качеств в будущей профессиональной деятельности.

Ключевые слова: лидерство, лидерские качества, социальный педагог.